

Murška Straža

Glasilo obmejnih Slovencev.

vredništvo in upravnništvo v Gornji Radgoni, Spodnji
griz številka 7. (I. nadstropje.)
Rokopisni se ne vračajo.

Izhaja vsako soboto zjutraj in stane s poštnino
vred za vse leto 30 K, za pol leta 15 K, za
četrt leta 8 K.

Inserati: Ena petstolpna petstvrsta (prostor 3 mm
visok in 54 mm širok) 1 krono.
Pri večkratni objavi primeren popust.

Za naše združništvo.

Ni naš namen na dolgo in široko razmisliti o velikanski važnosti združništva za sodobno gospodarsko in socialno življenje. Misel o združništvu je posledica močno razvitega socialnega čuta, in da bi se dal ta čut zatreti, o tem komaj sanjajo najbolj zakrknjeni kapitalisti. Francoska revolucija koncem osemnajstega stoletja je temeljito pometla z raznimi kastami in odprla širokim slojem pristop na vsa torišča gospodarskega in umskega dela. Razglasila je svobodo posameznika in njegovega dela. To je bil gospodarski liberalizem. Na eni strani ni bilo slabo, zakaj svoboda je podžgala človekovo sebičnost in častihlepno ter razvila njegove duševne in telesne sile, pa je iznašel izume ter ustvaril naprave, ki kažejo čudovito moč Sloveškega duha. Toda s tem, da je smel posameznik vso nadvrednost dela pritegniti nase, je nastalo na drugi strani pomanjkanje in velika socialna ter pravna beda. Na kapitalistično družbo so se valila vedno večja bremena, ki jih ni mogla vzdržati, ker ji je manjkalo ljubezni do bližnjega, altruizma. Ta pa se je v vedno večji meri pojavljala pri veliki večini ljudstva, v delavski armadi. Vedno pogostejša so jela postajati socialna gibanja; delavstvo vseh vrst je čutilo solidarnost in živelo v zavesti, da kapitalistična družba ne bo mogla dolgo vzdržati socialnih bremen. Tudi kapitalizem je to čutil. Prišlo je do svetovne vojne; Nemčija in Anglija sta pred vsemi preskušale svojo moč. Ta dvojni boj je bil povsem kapitalističen; šlo je v glavnem za to, ali se bo bogatstvo Vzhoda iztekalo v roke angleškega ali nemškega bogataša. Vendar vse to ni moglo niti najmanj zastaviti socialnega gibanja, ki je prihajalo od znotraj, ki ni poznalo državnih mej, ker je vedelo samo za božji in človeški zakon v družbi. Tako je prišlo, da je ruska revolucija zavrgla načelo francoske revolucije: ni res, da sme posameznik brez ozira na družbo uživati vse dobrine, ki jih lahko doseže; res pa je, da je odgovoren za svoja dejanja družbi in da sme zahtevati za se le tisti del, ki ga gre po njegovem resničnem delu.

Na to vez med socialnim in združnim gibanjem smo hoteli opozoriti, predno preidemo h glavnemu namenu našega članka. Misel o združništvu je danes močnejša kot kdaj prej in lahko trdimo, da je združništvo bodoča oblika gospodarstva, ki bo stopila na mesto dosedanje individualne, svobodne. Ali da to prenesemo v dejansko življenje: doba velikih trgovcev, tovarnarjev itd. se bliža h koncu. Socialni čut ne priznava njihove svobode. Socialna zavest bo posadila na njihovo mesto zadrug, h katerim ima pristop vsakdo iz širokih slojev ljudstva, da pravično proda svoje delo za ceno svojih potrebščin. Trgovine, podjetja in tovarne morajo postati zadruga last, nadvrednosti dela ne sme pograbljati posameznik, ki bi postal kapitalist, marveč združniki enakomerno po svojem delu in zaslugah.

V Sloveniji je združna misel že precej utrjena, pri čemur si je pridobil največ zaslug nepozabni dr. Krek. Imamo konzumne in produktivne zadrug, dalje oboje v eni zadrugi t. j. gospodarske zadrug, končno tudi mnogo dobrih denarnih zavodov. Vse to je uspeh vztrajnega in smotrenega dela ter zdravih socialnih načel. Če bi naš narod ne segel po tej samopomoči, bi postal narodnostno še šibkejši, še bolj bi se bil izseljeval in v Sloveniji bi se šopiril Jud, kakor se šopiri na Hrvaškem, v Galiciji in drugje. Tudi v zadnjem času se je osnovalo več novih zadrug, in vsaka pomeni korak na potu naprej. Z političnega vidika pa je jasno, da tista stranka oživlja največ zadrug, ki korenini najgloblje v ljudstvu. Zdrugištvu ne dela v prid posameznikom, temveč v korist ljudstva, v korist splošnosti. To rodi napade z nasprotne strani — toda v socialnem svetu obstojata zgolj dva tabora: kapitalizem-socializem. Bodočnost ima drugi; prvi se je že izčrpal. Toliko za danes o združništvu in njegovem socialnem pomenu.

Na naši meji, v pomurski Sloveniji se je osnovala lansko leto Gospodarska za druga, ki si je izbrala za svoj sedež Gornjo Radgono. Njen delokrog se razteza v prvi vrsti na Prekmurje, Murško polje in Slov. Gorice. Kaj je bil namen ustanovitve? Ustvariti na domačih tleh torišče za socialno — združno delo; omogočiti domačim ljudem, da sami trgujejo, pri čemur bodo lahko pridelke prodajali dražje in potrebščine nakupovali ceneje, ker ne bo med njimi ljudi, ki bi hoteli v lastne blagajne spravljati nikdar zadosti visoki dobiček; pokazati prebivalstvu, da je združništvo edina zdrava podlaga za izboljšanje naših razmer. Gospodarska zadruga v Gornji Radgoni je ustanovila svoje podružnice zlasti v novo osvobojenem Prekmurju. Takrat so bile razmere skrajno slabe in nezanesljive, pa smo se le čudili delavcem in navdušenim organizatorjem, ki so začeli graditi svojo idealno stavbo na tako majavih tleh. Stvar je končno vendarle zelo odvisna od kredita in kredit se težko odloči za tako riskantne poskuse. Toda velikopoteznost načrta ter osebno poštenje ustanoviteljev je bilo zadostno jamstvo. Takrat je bilo treba oskrbeti prekmursko deželico z najrazličnejšimi potrebščinami, zakaj Prekmurje je pretrpelo to, kar noben del slovenske pokrajine: gospodarski rop boljševikov. Podružnice Gospodarske zadrug so skrbele za aprovizacijo Prekmurja, zato so ustanovile na dveh mejnih točkah, v Cankovi in Dolnji Lendavi ter v sredini, v Murski Soboti (beltinska je nastala pozneje). Zakaj se niso ustanovile samostojne zadrug? Ni bilo ljudi za to, inteligenca je bila in je še zdaj večinoma madžaronskega mišljenja. Kdo bi naj vodil te zadrug? Uradnikov in učiteljev, od katerih danes marsikateri zabavlja čez zadrugo, takrat še ni bilo v Prekmurju, ker niso upali — preko Mure. Sicer pa uči izkušnja, da so trajne in delazmožne le velike zadrug, ki kupujejo in prodajajo na veliko. Le takim zadrugam je mogoče nastaviti izvežbane moči, ki skrbijo, da zadruga

ne polomi že v začetku; le take zadrug lahko vzdrže konkurenco, ker je znano, da so pri velikih dobavah cene nižje. Bodočnost bo poznala le velike zadrug, ker se družba tudi vobče ne bo več drobila, temveč spajala v čim tesnejše enote.

»Slov. Narod« je objavil v 121. številki z dne 30. maja dopis iz Dolnje Lendave, ki ga je spisal kak uradnik ali učitelj, kojega je šele v zadnjem času nekak veter zanesel v naše Prekmurje. Dopisnik govori o Prekmurju, kakor če bi kak Anglež pisal domov iz prekmorske naselbine. Očividno ne pozna razmer in promatra vse s stališča, ki je nevzdržljivo. Anonimni dopisnik se je med drugim prav nerodno dotaknil tudi delovanja naše Gospodarske zadrug. Tako pravi na nekem mestu: »Ustanavljati bo solidne gospodarske zadrug, denarne in blagovne, kjer bo odločal kmet sam, ne pa par gospodov v talarjih in njihovih priganjačev, kakor to vidimo pri dosedanji radgonski gospodarski zadrugi, ki ima po Prekmurju svoje filijalke«. Da, sedaj bi se našel marsikdo, ki bi »ustanavljal«! Mi pa resno dvomimo, da bi si dopisnik želel zadrug, zakaj zadrug so — kakor smo preje povdarjali — naperjene proti kapitalistični trgovini in zdi se nam, da iz njegovih besed odmeva jamranje nekolicine, ki je v bogatem Prekmurju zavohala obilo plena za svoje kapitalistične malhe. Ni res, da bi pri naši zadrugi odločali »gospodje v talarjih«, zakaj pri zadrugah odloča upravni odbor, izvoljen od združnikov in tak odbor je le začasno na krmilu. Ako je kateri »gospod v talarju« v odboru, si ne bo mogel nakopičiti novcev, ker ne bo — hotel in mogel; dobro ve, da je združna uprava tako urejena, da nadzoruje drug drugega in je nemogoče, da bi kdo obogatel. Kaj tedaj žene »gospoda v talarju« v odbor zadrug? Želja, da pomaga ljudstvu, katerega duševnemu dobrobitu je posvetil svoje življenje. Sicer pa je v odboru več kot dve tretjini kmetov, v zadrugi odloča kmet, in kar se tiče strank, so udeleženi tudi pristaši drugih strank poleg pristašev ljudske stranke. Na naši strani ne more biti govora o kakih priganjačih; priganjač je k večjemu dotični dopisnik in sicer kapitalistični priganjač.

Značilno za verodostojnost dopisnika je to, da očita zadrugi dobiček pri jajcih, ki jih je zadruga nakupila v Prekmurju. Jajca so nakupovali prejšnji nakupovalci, ker so udeleženci tretjega zasedanja prekm. »parlamenta« to soglasno zahtevali. Zadruga je oskrbela zgolj izvoz iz Prekmurja v ostali del Slovenije. Pri tem je prevzela jajca po 80 vinarjev ter jih postavila na ljubljanski trg po 90 vin. komad. Najbolj ogorčene so bile takrat ljubljanske branjevke, ker niso mogle konkurirati z prekmurskimi jajci. Zdaj so pa ogorčeni tzv. slovenski trgovci v Prekmurju, ker niso mogli pri jajcih zaslužiti par stotisočev! Taka je njihova »idealna« skrb za prekmurskega kmeta!

Kakor slišimo, se snuje v Prekmurju nekaka nakupovalna zadruga pod vodstvom trgovcev, med njimi celo par bivših ultramadžarov. Seveda

je to povsem kapitalistična naprava, zakaj za družniki bodo samo trgovci in trgovci bodo vlekli ves dobiček. Dobro je, če se ljudstvo pravočasno zave, da je to zgolj zanjka in se je spretno izogne. Ne da bi hoteli delati razpoloženje za Gospodarsko zadrugo v Gornji Radgoni — to stori že njeno delovanje — naglašamo: Zadruga, kot je ta, je protikapitalistična naprava, njem najvišji zakon je dobrobit ljudstva in ne posameznikov, zato ji tudi noben napad ne bo mogel naškoditi, vedno se razvijajoči socialni čut našega ljudstva pa bo že kmalu obračunal s vsemi, katerim je kapitalistično odiranje prva in edina skrb za ljudstvo.

V Maribor!

Bliža se slavje I. slovanskega orlovskega tabora v Mariboru. Pripravljalni odbor je dokončal prve predpriprave ter izdelal podrobni načrt. Mariborski tabor ne bo samo praznik krščansko misleče mladine, o priliki tabora bodo zborovale vse naše kulturne, izobraževalne, socialne in gospodarske organizacije. Zborovalo bo naše krščansko misleče dijaštvo, učiteljstvo praznuje 20-letnico Slomškove zveze, katehetje se pomenijo o svojem katehetskem delu, delavci si ustanove krščansko socialno delavsko internacionalo, Orli in Orlice načrtajo svojemu delu novih smernic, Matici izobraževalnega in narodno obrambnega dela, Slov. kršč. soc. zveza in Straža zborujeta in napravita načrte za svoje delo, Fantovske Marijine družbe imajo svoj kongres, da z njim vzbude nov ogenj za češčenje Marije. Kmetje, združeni v Jugoslovanski kmetijski zvezi se zbera k posvetu za staro pravdo, obrniki, člani Obrtne zveze pohite, da požive svojo stanovsko organizacijo. Poleg Slovencev bodo zborovali Čehoslovaki in Hrvatje, v skupnih zborovanjih pa angleške, francoske, belgijske, čehoslovaške in jugoslovanske organizacije.

Maribor bo torej ob dneh slavlja združil vse krščansko misleče ljudstvo, zatorej vsi v Maribor! Radi reda pri prenočiščih, prehrani in vožnji po železnih sporočamo sledeče:

Organizirani Orli, Orlice, delavci, učitelji in dijaki se pripravljajo pri svojih organizacijah, vsi drugi udeleženci pri župnih uradih. Pri prijavi morajo vplačati aktivno sodelujoči (Orli, Orlice, dijaki) in mariborski okoličani za taborsko izkaznico 10.— K, vsi ostali 20 K. Izkaznica daje pravico do polovične vožne cene na vseh železniških progah drž. in juž. železnice, do skupnega prenočišča (na slami) in stojišča (na tleh) na telovadišču.

Skupna prehrana pri voj kuhinjah bo stala dnevno približno 20.— K.

Posebni vlaki bodo odhajali iz Ljubljane v soboto, 31. julija 1920 dopoldne, tako da bo moral vsak odhajati z doma v soboto zjutraj, vrnil se bo tekom pondeljka dopoldne, zamuda bo torej malenkostna. Iz Ljutomera, Središča, Koroške bodo odhajali vlaki v soboto pop. z nedeljskimi posebnimi vlaki bi prišli prepozno v Maribor, ob 7. uri zjutraj je že obhod, poleg tega bi se pa še ne mogli udeležiti večernih cerkvenih slovesnosti pri romarski cerkvi oo. frančiškanov.

Glede prehrane svetujemo, da vzame tudi vsak sam seboj primerno množino hrane, oni pa, ki reflektujejo na skupno prehrano morajo prinesiti jedilno orodje in skodelico seboj.

Skupna prenočišča bodo na slami po šolah, posebnih udobnosti ne pričakujemo.

Kdor želi prehrano in prenočišče v hotelu, naj v objavi pove.

Vse gori omenjeno zamore preskrbeti prip. odbor le onim, ki se bodo priglasili do 30. junija 1920.

Organizacije so o tem obveščene, č. župni uradi prejmo te dni tozadevne okrožnice. Prosimo pa, da postane vsak naš somišljenik in somišljenka za I. slov. tabor, da bo udeležba čim večja, posebno prosimo somišljenike v zeleni Štajerski oz. ob južni želez., da se sami udeležijo prireditve in med znanci razširjajo čim večjo agitacijo.

Fante in dekleta v narodnih nošah vabimo posebno k udeležbi, naj vidijo gostje iz vseh delov sveta lepoto naše narodne noše.

Po taboru napravijo gostje izlet v Vintgar, Bled in Vrbsko jezero, na Bledu jim Blejci in

Blejke prirede »blejsko noč«. Spremimo goste na Bled, kdor se hoče pridružiti tem izletnikom naj pri svoji prijavi pove. Vožnja bo tudi za to priliko polovična.

Samo 2 meseca nas še ločita od tabora, zato pohitimo s prijavi. Pomenite se doma in se zglasite pri svoji organizaciji oz. pri svojem župnem uradu. Ko prejmemo prijave, določimo taborske izkaznice. Ne odlašajte s prijavo!

V dneh I. slovanskega orlovskega tabora vsi v Maribor!

Tudi to je politika!

Iz zasedenega ozemlja, iz podjarmljene domovine ob Soči in Jadrano, ne prihajajo nič kaj veseli glasovi. Italijani vedo, da je ljudstvo do kosti narodno zavedno. Nič ne pomaga ne sila ne priliznjena prijaznost. Primorski Slovenec ve, da se mu je zgodila v nebo vpijoča krivica in da je njegova prava domovina naša Jugoslavija. Zato smo uverjeni, da ne bodo Lahi dosegli nobenega uspeha ne s shodi in ne s časopisjem. Tudi hinavščina dr. Tume ne vzbuja nikomur strahu, ker ni resna. Ali drugo je, kar nas mora žalostiti: zviti Italijani so našli bližnjo ter trdnejšo pot k raznaroditvi naših Primorcev. To je demoralizacija ljudstva. V našem ozemlju se vrše dan za dnem plesi, veselice in zabave. Začetkoma so Italijani zaman vabili mladino k svojim prireditvam, sedaj se pa povabi sama. Že iz »Goriške Straže« lahko povzamemo skrb, ki navdaja poštene Slovence nad rastočo demoralizacijo, ki je zavlada v teh krajih. Poštenje izginja, zavest narodne podjarmljenosti se utaplja v vinu in prešestvu. Imenitno so jo pogodili Italijani! Treba je ljudstvo z veseliciami in zabavami odvrtiti od poštene poti, pa bo vse drugo prišlo samo od sebe. Kadar enkrat izgine med ljudstvom npravni čut; ko postane človeku vseeno, je li pošten ali ne, takrat mu je tudi vseeno, če se zaveda svojega slovenskega ponosa ali ne. Za polič vina bo glasoval za italij. kandidata, za sladke pogled laške lahkoživke bo prisegel, da ni Slovenec. Da, potom človeških slabosti in strasti bodo Italijani bržje in lažje dosegli svoj cilj. Le na plesišča in zabavišča! V Gorici plešeje ob belem dnevu pri javni prireditvi na javnem trgu polnoge ženske. (»Goriška Straža«). Panem et circensis! Te dni smo čitali karto, ki jo je pisalo neko dekle iz zasedene domovine svoji tukajšnji prijateljici: »Le pridi, draga, pridi čimprej sem, ne boš se nikdar kesala. Kaj boš tam samotarila; pri nas so vedno veselice, plesi, fantov na izbiro. Pri nas je zmerom lušno. Z lahkoto si zaslužiš denar . . .«

In spomnili smo se na notico v »Goriški Straži«, kjer se je Gregorčič »moderniziral« tako le: »Žal za ta naš rod, ki svet nam ga okužil je in čas ga pomehkužil je.«

Tedenske novice.

Značilno. Prejeli smo: Pri vladi v Ljubljani se nahaja v nekem oddelku, najbrž pri oddelku za trgovino in industrijo, neki g. Lukan. Ta je služil pod Avstrijo skupaj z Ludovikom Bračko (prej Wratschko), nečakom znanega voditelja Štajercijancev v Slov. goricah. Ludovik Wratschko je še danes prepričan in vnet nemškutar in je baje večkrat še v zadnjem času izrazil svoje veselje, ako bi prišli Nemci na ta kraj Mure in ga zasedli. Industrijska zadruga v Gornji Radgoni je vložila na dež. vlado, oddelek za trgovino in industrijo, kupno ponudbo z ozirom na radgonske opekarne v Črešnjevcih in Borecih. Ob ustanovitvi Industr. zadruga je bil izvoljen za načelnika g. Fr. Šantl, posestnik in gerent občine Črešnjevci. Šante je že od svojih mladih let odločen in delayen Slovenec, bil že pred vojno v raznih slovenskih društvih in zadrugah ter je pristaš ljudske stranke. L. Wratschko se hvali, da izve od vlade za vse stvari, tičoč se tukajšnjih lokalnih interesov, za katere ne zvedo niti naša društva niti zanesljivi Slovenci, ali pa izve o vsem vsaj poprej. Tudi po razne informacije se obrača g. Lukan na tega Wraschkota. Tako se je pred kratkim tudi uprašal, kak in kedo je Šantl, načelnik Industr. zadruga. Gotovo

je, da daje Wratschko informacije iz njegovega, t. j. nemškutarskega vidika.

Graško časopisje se kaj rado zaletava v jugoslov. armado. Zlasti so mu v želodcu srbski vojaki in s strahom ugiba, zakaj morajo biti ravno ti na meji. Temu se prav nič ne čudimo, ker kosmata vest čuti povsod strahove. Nemški »Heimkerer-ji« se še spominjajo na čase, ko so strahovali ubogo srbsko prebivalstvo, mučili žene, starce in deco in pljuvali Srbom v obraz. Kako se je zdaj zasukal svet: na nemških mejah straži bajonet srbskega vojaka, in nekdanjim »gospodarjem« se tresejo hlače, da ne bi prišel zahtevati računa »o hiševanju« . . . Pa strah je nepotreben, zakaj jugoslov. vojak tudi na zasedenem ozemlju kaže globoki čut pravičnosti in dolžnosti, zato so vse laži o njem le izbruh pristne tevtonske jeze . . .

„Ali se ženska res nima pravice vtikati v politiko?“ Ta knjižica, ki obravnava posebno tista politična vprašanja, ki posegajo najgloblje v žensko mišljenje in življenje, je ravnokar izšla. Naroča se pri »Krekovi prosveti v Ljubljani« in stane 2 kroni, s poštino 2 kroni 40 vin. Denar naj se vpošlje naprej. Pri skupnih naročilih od 10—50 izvodov je 10 odstotkov popusta, od 50 dalje 15 odstotkov. V nadrobni prodaji se dobiva tudi v Ničmanovi trgovini. Vsaka Slovenka naj seže po tej knjižici!

Razbojniške tolpe v južni Srbiji. V južni Srbiji v okolici Prizrena so razbojniki ubili štiri potnike in dva orožnika. Vse ženske, ki so jih dobili na cesti, so opleni. V Prizrenu si radi razbojniških tolp nihče ne upa iz mesta. Podobne razmere vladajo po celi južni Srbiji. Ministrski svet se je bavil s to zadevo in je sklenil primerne odredbe, da se zatro razbojniške tolpe.

Manufakturi je cena padla, tako poročajo vsi listi. Gospodarski zadrugi v Gornji Radgoni se je posrečilo dobaviti iz Italije že nekaj cenejšega blaga dobre kakovosti. To blago se bode razprodajalo te dni pri vseh njenih podružnicah. Tudi cement je že prispel. Na razpolaganje sta 2 vagona. Oddaja se tudi v manjših množinah po najnižji dnevni ceni. Kdor potrebuje rezan in tesan les, ga dobi po nizki ceni pri zadrugi v Gornji Radgoni. Na Pohorju se že plačuje dražje, ker se bodo večje množine izvozile v Italijo. Hitite!

Po svetu. Kopenhaško društvo je dognalo z precejšnjo natančnostjo, da je padlo v svetovni vojni okrog 10 milijonov ljudi iz evropskih dežel, iz ostalih delov sveta pa 2 milijona; na vseh bojiščih je tedaj ostalo 12 milijonov mrličev. Če se k temu prišteje izguba vsled padanja porodov in zvišanja umrljivosti, je človeštvo v teh letih izgubilo 35 milijonov ljudi samo vsled vojne. — V Rumuniji imajo hude volilne boje. V Braili jo se vršili krvavi nemiri. — Dočim se Poljaki in Rusi še vedno tepejo ter je znano, da stoji za Poljaki antanta, so se pričeli pogajati Angleži z ruskimi boljševiki, dasiravno bi bili Angleži prvi, ki bi šli z orožjem na Rusko. Pogajanja imajo predvsem gospodarski značaj. — Za predsednika Čehoslovaške republike je bil izvoljen dosedanji prezident — osvoboditelj Masaryk. Vlado je sestavil prejšnji ministr. predsednik Tusar. — Mednarodna zveza transportnih delavcev Anglije, Francije, Nemčije, Nizozemske, Avstrije, Norveške in Danske je sklenila splošen bojkot proti Madžarski, katera zatira delavstvo.

Nemiri v Gradcu. V Gradcu so prodajali na trgu jajca po 4 K. komad in črešnje po 15 K. liter. To je ljudi razjezilo pa so začeli udrihati po branjevkah in trgovcih. V pretep je posegla policija, toda v hipu se je zbralo čez 2000 ljudi, ki so začeli demonstrirati po ulicah. Demonstranti so navalili na večje trgovine. Orožniški oddelek je moral napraviti kordon, da je zabravil pljenje. Ker pa je množica začela orožnike obmetovati z kamenjem in celo streljati, so orožniki rabili orožje. Padlo je 7 mrtvih, težko ranjenih pa je bilo 23 ljudi.

Za konjerejce. V področju konjerejskega odseka 2 vršijo se letos ogledovanja in premovanja konjev 12. julija v Brežicah za okraje Brežice in Sevnico; 14. jul. v Grobelnem za okraj Šmarje in Št. Jurški okoliš; 15. jul. v Žalcu za okraj Gornji Grad, Vransko, Laški trg in Celje; 19. jul. v Središču za okraj Ormož; 20. julija v Ptujju za okraj Ptui; 21. jul. v Spodnji Poljskavi za okraj Slov. Bistrica; 22. jul. v Konjicah za okraj Konjice; 26. julija v Lendavi; 27. julija v Murski Soboti

za Prekmurje; 28. jul. v Radencih za okraj Gornja Radgona; 2. avgusta pri Sv. Lenartu za Sv. Lenart; 3. avg. v Mariboru za okraj Maribor; 4. avg. v Sinčivasi in 5. avg. v Grabštejnu za okr. glavarstvo Velikovec; 6. avg. v Slovenjgradcu za okraje Slovenjgradec, Marenberg, Šoštanj in koroške občine, ki spadajo pod okr. glavarstvo Slovenjgradec. Premovalo se bode tudi letos eno in dveletne žrebca.

Opozarjamo občinstvo, da se morajo vložiti prijave pridobitev in odsvojitav v zmislu člena 62 zakona o davku na vojne dobičke najpozneje do 30. junija t. l.

Izplačevanje nakazil iz državnih blagajn privatnim osebam in iztirjavanje davčnin. Finančni minister je odredil, da morajo državne blagajne, predno izplačajo kak račun privatnim osebam ugotoviti, da nima dotična pri državnih blagajnah nikakega dolga na davku. V ta namen morajo take osebe predložiti potrjeno davčnega urada in šele na to se jim denar izplača, ako je davek poravnal ali če ga je stranka ob tej priliki poravnala.

Padanje cen. Za svetovno gospodarstvo je nastopila nova kriza. Od l. 1914 so bile take krize vedno v škodo širokih ljudskih slojev, ta kriza pa je v škodo trgovcev, tovarn itd., v škodo kapitalistične manjšine. Že zadnjič smo objavili, da se opaža svetovno padanje cen. Ljudje so začeli delati, nastale so zaloge, razvila se je konkurenca, narasla moč pomorske tonaže in rane, ki jih je zadala vojna, celijo vedno bolj. Ker se danes nobena država ne more ograditi z kitajskim zidom, se razširja ta kriza po vseh državah. V Jugoslaviji jo kaže najjasneje deruta na beogradski borzi. Dne 2. jun. so vse tuje valute silno padle. Špekulanči, ki so imeli mnogo tujega denarja, so hipoma izgubili milijone. V Beogradu so naenkrat začeli prodajati hiše. Vzrok je znan. Dobičkarji so nakupili nepremičnine le za špekulacijo in jih prodajajo še sedaj, dokler so cene visoke. Dne 5. t. m. je padla lira na 3.80 K, baje je ministrski svet sklenil, da se za v inozemstvo (Italijo) prodani les zahteva plačilo v jugoslov. valuti. Sladkor je padel v treh dneh od 32 dinarjev na 20. Na curiški borzi raste mirno a stalno kurz jugoslovanske krone. Tekom enega meseca je skočila deviza Zagreb od 3 na 5.10 frankov. Dunajske banke plačujejo za kronsko—dinarske 400 kronске novčane 650 avstrijskih kron. Tako je bilo dne 6. junija. — Nespametno bi bilo misliti, da bo kar naenkrat vse po ceni kakor v starih dobrih časih. Ali da cene stalno gredo navzdol, to je dejstvo. Morda bodo tuptatam zopet poskočile, toda to je naravno, ker povsem ustaljene še dolgo ne bodo. Vendar lahko trdimo, da je draginja dosegla svoj višek in če bodo prihodnja leta mirna ter država v redu, ne bo naš rod doživel tako visokih cen, kot so bile letošnja spomlad. Potrebno je, da sedaj vlada z primernimi odredbami podpre svetovno padanje cen in da vodi pametno gospodarsko politiko. Menimo, da ni ravno pametno, če se je že pred žetvo dovolil središnji zadrugi izvoz do 4000 vagonov pšenice, do 15.000 vagonov koruze in 10.000 prašičev. Naša žetev je baje vredna 30 milijard — bomo videli, kako bomo znali gospodariti s tem dragocenim zakladom.

Podražanje tobaka. Uprava državnih monopolov v Beogradu je določila nove cene za tobačne izdelke, ki stopijo v veljavo z 8. junijem 1920. Nove cene so sledeče: 1. Tobaki: najfinejši turški 1 kg 720 K, najfinejši hercegovski 1 kg 480 K, fini turški 1 kg 360 K, fini hercegovski 1 kg 260 K, srednejfni turški 1 kg 160 K, najfinejši ogrski 1 kg 160 K, srednejfni ogrski 1 kg 80 K in domači tobak 1 kg 40 K. 2. Cigarete: Egiptske 100 komadov 80 K, princeze 100 kom. 68 K, dame 100 kom. 42 K, športke 100 komadov 32 K, ogrske 100 kom. 16 K. 3. Smodke: regalitke 100 kom. 480 K, trabuke 100 kom. 400 K, britanike 100 kom. 400 K, operas 100 kom. 360 K, kuba 100 kom. 240, portorike 100 kom. 200 K, viržinke 100 kom. 280 K, brazilke 100 kom. 160 K, viržinose 100 kom. 120 K, mešane inozemske 100 kom. 80 K in kratke domače 100 kom. 60 K. 4. Tobak za zvečenje šibike 100 kom. 200 K in klobase 1 kg 40 K. Trafikantom se računani od konsumentskih cen samo šestodstotna opravnina; nasprotno se pa kot odškodnina za znižano stalno opravnino ustavi plačevanje vseh trafikantom dosedaj predpisanih povratnih dobičkov.

Člani Gospodarske zadruge v Gornji Radgoni dobijo svoje članske knjižice in sicer tisti, ki stanujejo v sodnem okraju Gornja Radgona v pisarni zadruge v Gornji Radgoni, oni iz sodnega okraja Ljutomer in okraj glavarstva Ptuj pa v Križevcih. Za člane iz Prekmurja bomo objavili v prihodnji številki.

Prekmurje.

Skvarjeni dijalekt in drugo. Dopisnik „Slov. Naroda“ je v 121. številki napadel tudi voditelja prekmurskih Slovevcev, veleč. g. župnika Klekla, ki izdaja „Novine“. Očita mu, da piše v skvarjenem prekmurskem dijalektu ter da list po svoji vsebini ni vreden, da izhaja. Tako dobro pozna dopisnik prekmurske razmere. Par stavkov pred tem pa naglašja, da imajo Prekmurci edino knjigo v svetem pismu, ki jo je spisal protestantski pastor. Tudi v tem je res dobro informiran. Pozna se mu, da je le še

par mesecev v Prekmurju, dočim je g. Klekl od svojih mladih nog delal za naše zatirano ljudstvo in moral prestati marsikatero grenko uro v boju z nadutimi Madžari, ki so paševali na lepi prekmurski zemlji. V času, ko marsikateri sedanjih nastavljenec v Prekmurju niti vedel ni, kakšna pravljčna dežela leži onkraj Mure, je on izdajal „Novine“ ter dramil svoje rojake. Če jim je ohranil zavest, da so Slovenci, je že s tem storil veliko. To z žrtvami z druženo delo pa se sedaj blati in smeši pred svetom! Kaj hoče in treba prekmurski kmet, to ve samo tisti gospod, ki piše v „Slov. Narodu“ pisma iz te čudne, a vendar zanimive dežele Ljudje, ki so živeli, delali in trpeli za svobodo svojega ljudstva, pa so potisnjeni v ozadje. Prekmurci nimajo ničesar proti nedomačim uradnikom in učiteljem, ker vedo, da ni meja med nami in da so potrebni. Ne morejo pa trpeti, da kdo od teh napada njihovega voditelje in da se vtika v stvari, ki se ga na tičejo. Prekmurci pričakujejo od Slovenije vse kaj drugega kot so strankarska izigravanja. Zlasti je obsojati nesramno prizadevanje nekih politično razdraženih ljudi, ki hočejo netiti nasprotstvo med katoličani in evangeličani. Obe veri sta živeli doslej v najlepši spravi in miru, saj so vendar krščanska načela podlaga obema. Zato pa obe najodločneje odklanjata hujskače svobodomiselnega kova, ki hočejo napeljati vodo na svoj mlin. Tudi z njimi bo ljudstvo obračunalo.

Politični pregled.

Na političnem polju ni bilo ta teden nobenih posebnih dogodkov. Podpis madžarske mirovne pogodbe in razmere v Turčiji omenjamo na drugem mestu.

Narodno predstavništvo v Beogradu sicer deluje, vendar še dozdej ni pokazalo, da bi krenilo s svojega zavoženega tira. Debata o vladni izjavi je mnogo povedala, a vse se je izgubilo v zborničnih kuloarijih in v dnevnem časopisju. Vesničeva izjava o jadranskem vprašanju je izzvenela v slavonspev „zaveznikom“, ki nas poznajo pač le tedaj, ko bi se radi razbremenili, pa vedo, da so široka jugoslovanska pleča najbolj pripravna za to. Medtem pa je bila konferenca jugoslovanskih in laških delegatov odložena na nedoločen čas. In vsi so vpili, da je jadransko vprašanje pred rešitvijo! Prišli so glasovi, da je d'Annunzio zasedel Sušak, vlada je poslala proteste na vse strani, tudi mumije v narod. predstavništvu so zaropotale, a hujsrega se ni nič pripetilo. Sifilitični polnorec d'Annunzio pa še drži Reko in okolico v zasmeh zarjavelim evropskim diplomatom, ki so brez moči proti človeku, kateri si kakor morski ropar osvoji velevažno mesto ter uganja v njem najdrznejše orgije. Lepšega dokaza za gnilobo današnjega političnega sveta sploh ni najti!

Naše kraljestvo je prijetno vznemirjeno vsled padanja tujih valut in padanja cen, o čemur pa obširneje poročamo na drugem mestu. V Zagreb in Ljubljano je prispel velik prijatelj in zagovornik našega naroda Seton Watson, Škot, znani angleški publicist. Malo ljudi imamo v zunanjem svetu, ki nas poznajo in zagovarjajo, zato smo tega gosta z navdušenjem pozdravili v naši prestolici.

Še dražjega gosta pa dobi slovenska pokrajina prihodnje mesece. Poseti nas, če ne nastopijo zopet kakšne zapreke, naš ljubljani vladar, prestolonaslednik Aleksander. Minule dni se je nepričakovano pojavil v Sarajevu. Kljub temu, da so tam vroča tla, je prišel nenačnanjen, vesel in zaupljiv. Na tem kratkem posetu so ga vsi z veseljem pozdravljali in želeli, da pride čimprej zopet.

Domače vesti.

Velika orlovska prireditve v Radencih. Orlovska okrožje Ljutomer priredi v nedeljo dne 13. junija izlet v Radence, združen z javno telovadbo in prosto zabavo. Spored: V nedeljo zjutraj ob 6.22 uri se odpeljejo Orli z vlakom iz Ljutomera, od 7—10 je predpriprava za telovadbo, ob 10. uri slavnostni cerkveni govor (govori g. Živortnič), ob pol 11. uri sv. maša, od 11—12 ure tabor mladine, govori Vlado Pušenjak, profesor Capuder in drugi, od pol 1—2 ure skupen obed in zborovanje Orlov v gostilni Rosenberg, ob 3. uri večernice, potem

pa javna telovadba z 6 različnimi vajami. Po telovadbi prosta zabava. Igra orlovska godba. Vstopnina: sedeži l. vrste 10.— K, II. vrste 6.— K, stojišča 3.— K. Orlovska okrožje vabi vse od blizu in daleč k obilni udeležbi. Podobne prireditve še ni bilo v Radencih, zato smo hvaležni delavnim Ljutomerčanom, da pridejo tako slavnostno v posete. Upamo, da se bodo te prireditve udeležili tudi naši Prekmurci iz tišinske in sobočke župnije.

Gornja Radgona. (III. izkaz darovalcev za uboge učence pri Sv. Petru tik Radgone.) Darovali sogg. Ožbald Kodolitsch 200 K, Rudolf Horvat, gost. pri Kapei 50 K, občina Police 108 K, M. Jauk, 20 K. Vsem darovalcem prirsčna hvala. Dosedaj še niso izročile nabranih prispevkov občine Orehovci in Lomanoši; prosi se, da to store čimprej. Šolsko vodstvo.

Petrolej za občine je dobila Gospodarska zadruga v Gornji Radgoni. Naj ga župani takoj prevzamejo.

Gornja Radgona. Na Telovo so naši gasilci nastopili prvič s slovenskim poveljevanjem. Nastop je bil siguren in lep. Pod okriljem gasilnega društva se je te dni osnoval poseben reševalni oddelek, ki bo deloval za trg in okolico. Moštvo bo v ta namen izvežbal zdravnik. Da bo ta rešilni oddelek res deloval, mu mora občinstvo priskočiti na pomoč in prispevati za njegov sklad. Upamo, da bodo zlasti tržani umeli važnost te nove naprave.

Prosveta.

Politični katekizem ali Kaj mora vsak državljani vedeti o politiki. Politični katekizem bi bili morali imeti že davno pred vojno, in da smo ga dobili šele zdaj, je treba pripisati povsem novim političnim razmeram, ki naravnost silijo, da se da ljudstvu v roke začetnica o velikih političnih nalogah naše dobe. V mirnih časih in med vojno je bila slovenska politika usmerjena v narodnostni boj; sedaj imamo to vprašanje v glavnem rešeno in v opredelje stopajo socijalni in kulturni boji. Kaj sedaj? Kako sedaj? O tem razpravlja zgoraj imenovana knjiga. Čitatelj najde v nji poglobljena načela domače in zunanje politike, dobi pregled čez politične razmere v Jugoslaviji, ki je zelo bogata na strankah in stranciščah. Zlasti ga opozarjamo na članke o polit. strankah v Srbiji in na Hrvaškem. Nekatera važna sodobna vprašanja razmotrivajo mej drugim o neupravičenih napadih na Slov. ljudsko stranko ter o valutnem vprašanju. Skratka: aktualna, velezanimiva knjižica, ki jo mora imeti vsak pristaš SLS; dobro pa je, če jo prebirajo tudi pristaši drugih strank. Poznavanje načel bo mnogo pripomoglo k ublaženju osebnih bojov med strankami. Knjižica stane 6 K in se naroča pri tajništvu Slovenske ljudske stranke v Ljubljani.

IX. zvezek mešanih (6) in moških 6 zborov. Uglasil Jakob Aljaž, župnik na Davjem. V Ljubljani 1920. Cena z drag. doklado 18 K. Prejeli smo naj-novejšo glazbeno edicijo na našem knjižnem trgu. Župnik Jakob Aljaž je dobro znan našim pevcem na deželi in njegovih skladb ni treba še posebej priporočati. V tem zvezku so uglazbene za oba zbora »Spomnice«, »Večerni zvon«, »Oče večni«; samo za moški zbor »Sirotic in Slovenska zemlja« in samo za ženski zbor »Zdravica I—II« ter »Tone solnce«. Priporočamo! Naroča se pri Jugoslov. knjigarni v Ljubljani.

Koroški plebiscit. O koroškem prašanju je izšlo več knjig, ki bi se morale bolj razširiti med našim ljudstvom kot so se doslej. Rosen že svojčas objavljene spisa dr. Moravskega »Slovenski Korotan« opozarjamo ponovno na knjige: dr. Bog. Vošnjak, »Poglavje o stari slov. demokraciji«, Carantanus, »Koroška«; »Jugoslov. žena za narodovo svobodo«, Iv. Albrecht, Paberki iz Roža«. Te knjige se naročajo v Zvezni tiskarni v Ljubljani, Marijin trg. Dobro bi bilo, če bi jih imovitejši krogi naročili po več izvodov in poslali Narodnim svetom na Koroško, da jih brezplačno širijo med ljudstvom.

Onim, ki žele čitati hrvaške liste, priporočamo list »Seljačke novine«, glasilo Seljačke demokracije Pučke Stranke. Stane mesečno 2 K. Naroča se pri upravnštvu v Zagrebu.

Talmud. Prejeli smo hrvaški prevod 400 najzanimivejših stavkov iz židovske svete knjige Talmud. Tisti, ki se za take reči zanimajo, ga lahko naroče v Zagrebu. Stane 1 K.

Marija Kmetova: Bilke. Natisnila in založila »Zvezna tiskarna« v Ljubljani. 893 str. Broš. 8 K 17. in 18. snopič »Narodne knjižnice« prinašata dvanajstero krajših in daljših črtic naše priznane pisateljice Marije Kmetove. Preveva jih nežna erotika, polna iskrenega občutja, ko govori o sanjah ženskega srca, o prevarani ljubezni, o sorodnih dušah. V lahkih ritmih se zibljejo opisi narave, lirika v fino izbrušeni prozi! Pretresljiva je zgodba Tončeta Skočirja, sina učiteljeve vdove; žalostna zgrešenega mladega življenja, ki ugasne tiho in zapuščeno v rokah usmiljenke. »Konec učitelja Možeta« nam slika zadnje trenutke učitelja-trpina, ki je zrl nekoč poln zaupanja in pričakovanja v življenje, kakor nebrot drugih njegovega stanu, ki so sanjali o zlatih gradovih, o velikem delu in visokem cilju, a so omagali pod križem. — Okusno opremljeno zbirko z vseskozi resno vsebino toplo priporočamo slovenskemu občinstvu.

Pesni zbornice v obmejnih krajih opozarjamo na Malo Pesmarico, ki na lepem papirju tiskana in v žepni obliki prirejena, objavlja najlepše in najpriljubljenejše čtetospeve in moške zbornice. Cena je izredno nizka, 11 izvodov vsakega zvezka, katerih je dosedaj izšlo šest, stane le 10 K. Društva naj pevcem kupijo vsakemu po en izvod, da se nauče peti iz partiture. Malo Pesmarico naročajte v Zvezni knjigarni, Marijin trg, Ljubljana.

Zdravilišče Slatina Radenci

letos zopet odprto!

Glasovite Radenske zdravilne kopelji so p. n. posetnikom od 30. maja do 15. septembra na razpolago. V zdraviliščni restavraciji je poskrbljeno za najboljšo postrežbo po zmernih cenah. **Vsako nedeljo ciganska godba.** — Po možnosti bode vpeljan vozovni promet med zdraviliščem, Radgono in Mursko Soboto.

Za obilni poset se priporoča

ravnateljstvo.

Mariborska eskomptna banka podružnica Murska Sobota

Centrala v Mariboru.

Podružnica v Velikovecu

Sprejema vloge na knjižice, ter jih obrestuje po **3 1/2 čistih**, ter vloge na tekoči račun po dogovoru.

Dovoljuje vsakovrste trgovske kredite. — Zamenjuje tuj denar po najugodnejšem kurzu. — Izvršuje vse v bančno stroko spadajoče posle pod najkulantnejšimi pogoji.

Uradni prostori v občinski hiši v I. nadstropju.

Hiši - Podgane stenice — ščurki

In vsa golazen mora poginiti ako porablja moja najbolj preizkušena in splošno hvaljena sredstva kot: proti poljskim mišim K 8.—, za podgane in miši K 8.—, za ščurke K 10.—, posebno močna tinktura za stenice K 10.—, uničevalce moljev K 10.—, prašek za uši v obleki in perilu K 6.— in K 10.—, proti mravljam K 10.—, proti ušem pri perutani K 10.—, prašek proti mrčesom K 10.—, mazilo proti ušem pri ljudeh K 5.— in 10.—, mazilo za uši pri živini K 6.— in 10.—, tinktura proti rdečemu na sadju in zelenjavi (uničevalcev rastlin) K 10.—, mazilo proti garjam K 10.—. Pošilja po povzetju Zaveza za eksport

M. Jünker, Zagreb 46, Petrinjska ulica 3

Gospodarska zadruga

za Prekmurje, Mursko polje in Slov. gorice r. z. z. o. z.

ima v zalogi po najnižjih dnevnikih cenah razno manufakturno blago za moške in ženske obleke, barhanie, vseh vrst platno, blago za ženske predpasnike; razno kuhinjsko posodo, riž, čaj, papriko; usnje, podplate, moške in ženske čevlje. Vseh vrst moko, zдроб, otrobe, testenine.

Kupuje zrnje, sadje, kože, vino, sadjevec, žganje, sploh vse poljedelske pridelke.

Posreduje pri nakupovanju strojev in vseh gospodarskih potrebščin.

Kupovati in prodajati zadrugi imajo pravico samo člani.

Novi člani se sprejemajo v zadrugi pisarni in pri podružnicah.

Osrednja trgovina in pisarna: v Gornji Radgoni.

Podružnice: Cankova, Murska Sobota, Beltinci, Dolnja Lendava, Križevci pri Ljutomeru.

Sobni in dekoracijski slikar

Janko Horvat v Ljutomeru

se priporoča slav. občinstvu za izvršitev vsakovrsne slikarije, kakor slikanje sob, kapele, reklamnih napisov ter prenavljanje občestnih kapel in križev. Prevzame vsakovrstno oljnato barvanje stavb in pohištva. Delo solidno. Cene zmerno.

Razpošiljam

samo na debelo fino kremo za čevlje znamka

„CIPULIN“

Dalje raznovrstno špecijsko in galantrijsko blago. I. MENART trgovec, Domžale, Slovenija.

OGLAS. Mastin

prinesešaj krmi; vsak teden eno pest, če pa se rabi kot nadomestilo za krmo, tedaj 2 pesti. 5 zavojčkov Mastina, prahu za pitanje zdrave, debele živine, za tvorbo jaje in mleka, zadostuje za 6 mesecev za vsako živinčce. Dobil je najvišje kolanje v Londonu, Parizu, Rimu, Dunaju. Tisoče gospodarjev ga hvali in ponovno kupuje. Zahtevaj ga pri lekarnarju ali pri trgovcu, vsak ga lahko prosto prodaja. Ali pa piši lekarni Trnkoci v Ljubljani, Kranjsko, po 5 zabojčkov. Stane 30 kron 50 vinarjev z poštnino.

4 lovski psi stari 8 tednov se ceno prodajo. Vprašati pri A. Kavčič, Žihlava, pošta Sv. JURIJ ob Ščavnici.

Staro lito in kovano železo

vsake vrste, kupuje po najvišji ceni vagono Vatro Kosi, Makole-Poljčane.

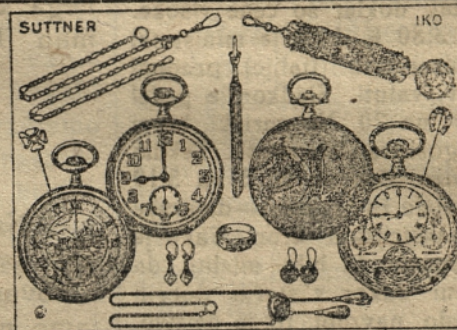
„CROATIA“ zavarovalna zadruga v Zagrebu

ustanovljena leta 1884.

Podružnica za Slovenijo v Ljubljani, Stari trg II.

ZAVARUJE: Življenske reute, doto otrokom, glavnice na življenje, zgradbe in premienine proti škodi požara in strele, steklene šipe proti razbitju, proti vlonu in telesnim nezgodam. — Posebno zavarovanje proti nezgodam na železnici in parobrodu za celo življensko dobo. Sprejema v vseh krajih Slovenije sposobne zastopnike in potnike, katerim se nudi prilika znatnega zaslužka. Zastopnik v R. Radgoni je gospod Zdravko Vrlič, Spodnji gris štev. 7.

ENA URA? Katera trajno veseljepovzročuje?

Niklasta, jeklena, srebrna, zlata, po vsaki ceni in presenečeni bode! Tudi verižice, prstane, zapetnice in vsakovrsne potrebne reči, kokor škarje, nože, britve, doze za cigarete, sibičnjake, denarnice itd. Vse dobro in ceno!

Zahtevajte cenike od:

H. SUTTNER Ljubljana štev. 978

Samo Suttner-jeva ura!

PIROL

je izkušno ubranljivo sredstvo proti svinjskim boleznim. I steklenica stane 8 K, se dobi v Magdalenski lekarni v Mariboru.

Kranjske klobase, šunke, šunkine salami, prave ogrske salami, hrenovke, priporoča.

Kupuje surovo maslo po dnevnih cenih. Prva delikatesna trgovina. Angela Čeh, Vršič, Ljutomer.

Čitajte Mursko Stražo

POSJOJILNICA V GORNJI RADGONI

registrovana zadruga z neomejeno zavezo

Hranilne vloge

urada v Ljubljani štev. 10.593. Rentni davek plačuje Posojilnica sama.

sprejema od vsakega in njih obrestuje po najvišji obrestni meri. Obresti se pripisujejo koncem vsakega leta brez posebnega naročila h kapitalu. Hranilne knjižice drugih tuzemskih denarnih zavodov se sprejemajo brez vseh stroškov kot hranilne vloge, ne da bi se njih obrestovanje kaj prekinilo. Za nalaganje po pošti so strankam na razpolago položnice kr. poštuoga čekovnega

Posojila

plača le koleke.

na osebni kredit, na hipoteke, trgovske kredite in v tekočem računu daje pod najugodnejšimi pogoji. Izposuje tudi na zastavo vrednostnih papirjev. Dolgove pri drugih denarnih zavodih prevzema Posojilnica na sebe in dolžnik plačuje svoj dolg pri Posojilnici naprej. Siroški za to ne presegajo nikdar 10 K. Prošnje za vknjižbo novih kakor tudi za izbris plačanih posojil dela Posojilnica brezplačno, stranka

Uradne ure

so vsak ponedeljek, torek, četrtek in petek od 9. do 12. ure dopoldne. Ako pa pride na ta dan praznik, uraduje se naslednji dan. Ob uradnih dnevih se sprejema in izplačuje denar.

Pojasnila

se dajajo, prošnje sprejemajo in vsi drugi uradni posli izvršujejo vsak delavnik od 8. do 12. ure dopoldne.

Uradni prostori so v lastni hiši, Glavna cesta, štev. 14, tik kolodvora.

Dve mirovni pogodbi.

Dne 4. junija ob 1.30 popoldan sta dva madžarska odposlanca v Parizu podpisala mirovno pogodbo. Še po njenem odhodu iz domovine so se vršili širom dežele veliki protestni shodi, kjer so se pogosto slišale besede: »Naj se posuši roka, ki podpiše mirovno pogodbo!« In vendar sta dva madžarska ministra s svojimi podpisi potrdila smrtno obsodbo nekdanj tako ponosne Ogrske. Še več: V Parizu so šli Madžari z velikimi upi in z drzno bahavostjo. Zato so mirovni delegatje bili skoraj sami grofi z znanim Aponyiem na čelu. Mislili so: udarimo z nogo ob tla, in naši hlapci, »inferiorna« plemena, ki se hočejo ločiti od nas, bodo kakor prestrašeni kužki zlezli pod klop! Pa ves pompozni nastop madž. mirovne delegacije ni nič pomogel stvari, o kateri ve celi svet, da je kričeča krivica. Razočarani in poparjeni so odšli v domovino. Začeli so z intrigami in oboroževanjem. Upali so, da se nove državne tvorbe hitro razpadejo, ker — kako bi sploh mogle obstojati brez njih. In tudi v tem so jo polomili. Končno so odposlali k podpisu svoje popolne obsodbe dva manj pomembna ministra, ki povrh tega nista ne grofa ne po imenih pristna Madžara. Ali so hoteli s tem omalovaževati za njihovo povestnico tako važen čin ter pokazati svoje magnatsko preziranje, ali pa so javno priznali, da so do kosti poraženi? Ob podpisu mirovne pogodbe je bila vsa Budimpešta v žalnih zastavah. Delo in promet je stalo deset minut. V narodnem predstajništvu pa je govoril predsednik Rakovsky, kakor se spodobi za take prilike: »Po tisočletnem skupnem življenju se moramo razstati z odtrganimi ozemlji, toda ne razstajamo se za vedno!« To je šablonska uteha po vseh porazih.

Madžari so v 10. stoletju udrli iz južnoruskih step čez Karpate na široko nižavo, kjer so bila naseljena slovanska plemena. Njihovo pleme ne spada k Indogermanom, zato nimajo v vsej Evropi razen Turkov nobene sorodne rase. Te svoje osamljenosti so se vedno zavedali, tudi narodna himna jo lepo izraža. Njihov divji naval je pretrgal vezi med Sloveni na jugu in na severu; po dolgih obmejnih bojih so se končno ustalili na mejah, ki se jih črtala na severu, vzhodu in zahodu gorovja, na jugu pa reke. Od Slovanov, ki so še ostali znotraj teh mej, so se učili poljedelstva in omike. Pray civilizirani niso bili nikdar, zakaj večina madžarskih učenjakov, pisateljev in umetnikov je — židovskega pokolenja. Bili pa so veliki v bahavosti in sovraštvu nasproti podložnim slovanskim in romanskim narodom. Šele konec svetovne vojne je razrušil to vazalsko razmerje in odkazal Madžarom tisti prostor v Evropi, ki jih gre po pravi. Zelo verjetno je, da bo madžarski narod ostal še dolgo nekaka smodnišnica v Srednji Evropi. Miroval ne bo, enostavno iz tega vzroka, ker bo sedaj pričel upadati in se sušiti, a umirajoči narodi ali države zbirajo do končne onemoglosti vso svojo moč.

Tudi Turki, ki so nekoliko v sorodstvu z Madžari, bi bili morali podpisati mirovno pogodbo, pa je še niso. Razpad Turčije je bil eden glavnih vzrokov svetovne vojne in je zato turško vprašanje zelo aktualno. Z Turki je seve križ, ker nimajo evropske civilizacije in so v vsem svojem pojmovanju sveta podvrženi duhu Vzhoda, ki je v nasprotju z duhom Zapada. Pri njih igra največjo vlogo verski moment, katerega vedo razviti do skrajnosti. Tudi sedaj so razglasili sveto vojno, kar pomeni, da vsak mohamedanec stori veliko zaslugo za svojo vero, če ubije kristjana. Poročila iz raznih delov Azije in Afrike že poročajo o pokoljih kristjanov; v Palestini so še danes hudi boji, zakaj fanatični Turki ne poznajo nobenega ozira in nimajo pred nikomur strahu, kadar gre za Mohamedovo vero. Zato je z ozirom na težaven notranji položaj v Turčiji negotovo, kedaj bodo Turki podpisali mirovno pogodbo in kako jih bo Evropa k temu prisilila.

Turki so dolga stoletja napadali naše pokrajine. Ravno naša ožja domovina — panonska Slovenija — je bila torišče najhujših bojov najprej z Madžari in pozneje z Turki. Danes — pred našimi očmi — sta oba naroda obsojena k poginu. Ne ravno vsled mirovne pogodbe, ki je papir in se lahko raztrga, marveč ker nimata več dovolj življenjske moči. Svojo vlogo sta doigrala.

Za naše časopisje.

V Bački, Banatu in Baranji, pokrajinah južne Ogrske, ki spadajo zdaj pod Jugoslavijo, so velike nemške naselbine, takozvani Švabi. Naseljenci so večidel kmetje, podjetni, delavni in inteligentni. Organizirani so politično in kulturno ter so s svojim enotnim nastopom dosegli, da jim je naša vlada dovolila več nemških gimnazij, med drugimi v Veršcu in Novem Sadu. Švabi so ustanovili v Novem Sadu svoje glasilo, ki izhaja vsak dan in ima že preko 7000 naročnikov. Ker vedo, s kakimi težavami se mora ob teh razmerah boriti vsako tiskovno podjetje, so zbrali med seboj — in tu so ravno kmetski sloji prispevali največ — okoli 300 tisoč kron. Razen dnevnika izdajajo tudi tednike. Ne samo, da vsak smatra za svojo dolžnost, poravnati naročninu za celo leto naprej, marveč se tudi zaveda, da list kljub zvišani naročnini ne more redno izhajati, pa priloži naročnini še kak dar. S tem Švabi kažejo, da vedo ceniti važnost tiska za dobrobit njihovih naselbin. List jih zastopa pred svetom, tolmači njihove zahteve in potrebe, vzdržuje stalno zvezo med raztresenimi naselbinami. Iz tega vzgleda bi se lahko tudi naši ljudje marsikaj naučili. Za časopisje je nastopila po vsem svetu kriza; pomanjkanje papirja in vedno rastoče cene ogrožajo obstoj listov, ki izhajajo že dolga desetletja; veliko težje je pač za novejšje časnike. Pred vojno je stal kilogram časopisnega papirja 26 vinarjev, danes stane že do 30 K. Tako se naročnina, ki jo plačajo naročniki za vse leto, porabi izključno

za papir in še ne zadostuje. Koliko pa stane tisk, barve, osobje itd., odkod naj list dobi ta primanjkljaj? Dobro bi bilo, ako bi naši ljudje tako dobro umevali važnost domačega tiska, kakor umevajo Švabi. Kdor danes redno plačuje naročnino za dobre liste in povrh še prispeva kako kronco za listov sklad, ne plačuje samo zabave in pouka, ki mu jo tednik k vsaki nedelji prinaša v hišo, marveč plača hkrati nekaj davek za splošnost. Evo, zakaj: Dober list vrši velevažno nalogo. Na eni strani poučuje ljudstvo, da se izogiba različnih zanj, ki prete njegovemu gmošnemu in duševnemu blagostanju, na drugi strani pa brani in odprto izpoveda ljudske zahteve in potrebe ter je nekaj steber javnega mnenja, ki vzdržuje red in pravičnost v državi. Če bi neizprosna draginja morda uničila manjše, slabo podprte liste, bi zastala ljudska prosveta in stoletni trud bi bil pokopan. Najširji sloji ne bi mogli zasledovati, kaj se godi v državi, postali bi nevedni in nepoučeni, pa bi hitro nasedli svojim zvitim nasprotnikom. Na primer: Kapitalisti imajo milijone; dobe, če treba tudi sto milijonov. To je dovolj, da lahko vzdrže liste, ki bodo pisali v njihovo korist, in jih vržejo med ljudstvo. Ljudje jih bodo čitali ter se polagoma udali svojemu krvosesu. Z kapitalisti z roko v roki gredo tudi framazoni, ki črpajo vso svojo moč iz židovskega kapitala. Že zdaj je večina zagrebških tiskarn v njihovih rokah. Pod različnimi pretvezami bodo skušali ljudstvo prepričati, da so krščanske resnice, ta najdragocenejši zaklad duše, izmišljene in nerazumne, pa če se to zgodi — kaj še bo ostalo v človeški duši? Dobra stvar, ki jo zastopa krščansko časopisje, pa nima denarja, zakaj krščanstvo se samo bori proti kapitalizmu in je umevno, da ga denarni mogotci ne bodo podpirali. Če tedaj ljudje hočejo, da bo imela dobra in pravična stvar na svetu dovolj zaslonbe, se morajo bolj kot kedaj zavzeti za obubožano krščansko časopisje. Mi jim ne bomo »zamerili«, če bodo po vinarjih zbirali darove za nas, ali da vsak naročnik redno plačuje naročnino, to ne prosimo temveč zahtevamo. Toliko zavesti že mora biti med našimi ljudmi, da bodo vedeli, zakaj se za dobro stvar ne prosjači samo, marveč se tudi zahteva neka žrtev.

Razno.

Draginja v Rusiji. Vojni ujetnik Pšenička je nedavno v Pragi predaval o ruskih razmerah. Draginja je strašna, zato se delavstvo seli iz mest na deželo. Funt kruha stane v Moskvi 250—300 rubeljev, par čevljev 20.000, a ena obleka 60.000 rubljev. Tudi druge gospodarske in politične razmere so žalostne. Tovarne večinoma stoje, pri agrarni reformi pa delajo največje zapreke ravno kmetski komiteji, ki nastopajo preveč samovoljno. Le v kulturnem oziru je sovjetska vlada mnogo dosegla. Kmalu ne bo v Rusiji niti enega analfabeta. Skoraj vsaka vas je dobila svojo knjižnico.

Paberki o alkoholizmu.

(Od protialkoholnega oddelka poverjeništvu za socij. skrbstvo.)

Pijančevanje je največji vzrok ljudskih boleznih in uboštva. Po zadnji statistiki se je spilo na Kranjskem v enem letu 5.500.000 litrov žganja, 13.000.000 litrov piva in 15.200.000 litrov vina. Za to množino alkoholnih pijač se je izdalo blizu 40 milijonov kron. Slovenci izdamo vsako leto za opojne pijače blizu 100 milijonov kron, a zemljiškega davka plačamo na leto kake 3 milijone kron. V bivši Avstriji se je izdalo za opojne pijače vsako leto 2500 milijonov kron. To je več kakor je leta 1913 izdala Avstrija za vse uradnike in za vse vojsko na suhem in na morju.

Žganje so pričeli kuhati v 11. stoletju. Dobilo se je prvotno le v lekarnah, kjer so ga hranili med strupi. Šele 300 let je, odkar ga ljudje uživajo kot pijačo. V žganju je 20 do 45%, v konjaku 45 do 60%, v rumu 50 do 70% alkohola.

Alkohol se ne more upoštevati kot krepčilo in hranivo. 1 kubični centimeter sira ima

toliko redilnih snovi kot 1 liter starega vina, košček kruha pa toliko kot 5 litrov piva.

Alkoholne pijače človeku niso življenjsko potrebne. So celo narodi, ki se popolnoma zdrže opojnih pijač, pa so kljub temu močni in zdravi. V Ameriki, na Angleškem, v Švici, na Finskem, itd. žive milijoni, ki ne uživajo nikakih opojnih pijač.

Alkoholizem razruši telesno zdravje in slabi duševne moči. Vsled alkohola trpe zlasti: možgani, živčevje, pljuča, želodec, jetra, obisti, srce, žile. Naposled se pokvari vsa kri.

Abstinenčna organizacija „mladih junakov“ izkazuje za leto 1919 na Kranjskem 35.000 članov.

Kdo mam leto za letom zmanjšuje produktivno moč našega delavca in kmeta? — Alkoholizem!

Kdo je glavna zavora delavskemu gibanju, da ne more doseči svojih političnih, gospodarskih ciljev? — Pijske navade!

Kaj je alkoholizem? Alkoholizem pomeni sploh učinke alkoholne nezmernosti na človeka. Posebej pa razločujemo štiri vrste alkoholizma: **Hitri Alkoholizem** je tisti učinek alkohola na človeka, ki se javi kot pijanost to je kot mi-

mogredoče omamljenje osrednjega živčevja, zlasti možganov. **Trajni alkoholizem** je vsota vseh alkoholnih učinkov, ki se pokažejo kot bolesta izprida človeških organov in od teh odvisnih duševnih pojavov. **Osebn alkoholizem** so vsi škodljivi učinki trajne zlorabe alkohola pri eni osebi. **Socijalni alkoholizem** pa je, če se duševno in telesno zlo pojavi v kakem socijalnem telesu n. pr. v družini, družbi, občini, deželi ali državi.

Socijalni alkoholizem je postal tudi **bolezen slovenskega naroda**. S tem ni rečeno, da je slehern Slovenec nagnjen k nezmernosti, pač pa učinkuje množica alkoholnih bolnih hote ali nevede tudi na še zdrave ude družbe, tako, da se polagoma izpodkopuje zdravje, нравna in gmošna moč celega naroda.

Koliko žena in otrok pogreša zavoljo očetove nezmernosti potrebnega živeža, obleke, izobrazbe, razvedrila!

Nikdo ne bi smel reči: Mene se ne tiče alkoholno vprašanje: sam ne pijem nič ali tako malo in redko, da mi ne more škodovati: kaj drugi počno ni moja skrb!

Prva železniška proga. Nedavno je bila proslavljena v Yarmu na Angleškem obletnica, odkar so sklenili leta 1820 zgraditi prvo železnico iz Stockholma v Darlington. Prva tračnica je bila postavljena leta 1822, a prvi vlak je vozil leta 1825. Prvo lokomotivo hranijo še danes na kolodvoru v Darlingtonu. Prva železnica je bila še prav narodna in v prvih desetletjih je bila vožnja po železnici tako nepri-

ljubljena kot je danes vožnja po letalnih strojih. Pa ljudje so se privadili in novi izumi so popravili marsikatero napako ter omogočili potujočemu občinstvu razne udobnosti. Kakor so ljudje okoli l. 1820 stali v početku razvoja železnice, tako stojimo mi v otroški dobi letalstva. Kako bo čez 100 let, okrog l. 2020? Ljudje bodo potovali na letalnih strojih ravno tako udobno, kakor potnjejo zdaj v železniških kupejih.

Ste prehlajeni? Imate bolečine v prsih? V grlu? Ali kašljate? Imate nahod? Dobri prijatelji v takih hudih dneh Vam je Fellerjev pravi Elza fluid! 6 dvojnatih ali 2 veliki specialni steklenici 36 K. Zagorski Sok zoper kašelj in prsne bolečine 1 steklenica 6 K. Slaba hrana Vam je pokvarila želodec? Fellerjeve prave Elza kroglice ga spravijo ured! 6 škatlic 18 K. Omot in poštnina posebej a najceneje! Eugen V. Feller, Štubica donja Elza-trg št. 264 Hrvatska.

Mariborska eskomptna banka.

VABILO

na subskripcijo delnic.

Redni občni zbor dne 31. majnika 1920 je sklenil zvišati delniško glavnico od 6 na 10 milijonov kron ter pooblastil upravni svet izdati 10.000 komadov novih delnic po K 400.— nominale pod sledečimi pogoji:

1. Starim delničarjem se zagotovi opsijska pravica na ta način, da pripadejo na pet starih delnic dve novi delnici po kurzu K 700.—.

Za izvrševanje opsijske pravice je treba deponirati delnice pri centrali v Mariboru, ali pri njenih podružnicah v Murski Soboti in Velikovcu.

2. Ostalih 4000 delnic se prepusti po kurzu K 850.— novim delničarjem.

3. Delnice participirajo na čistem dobičku banke od 1. julija 1920.

4. Kurzni dobiček po odbitku stroškov in pristojbin se dodeli rezervnemu zakladu.

5. Kupnino je pri prijavi polno vplačati. Od tega zneska se povrnejo 5% obresti do 30. junija 1920.

6. Prijavi se lahko osebno pri banki v Mariboru in pri njenih podružnicah v Murski Soboti in Velikovcu ali pismeno s priloženo tiskovino v času od 1. do vštetelega 30. junija 1920.

7. Dodelitev delnic si pridrži upravni svet.

Upravni svet
Mariborske eskomptne banke.

Hočete obdržati svojo lepoto?
Hočete imeti kakor baržun mehko kožo?
Nočete solčnih peg, mozoljev in ogrcev?

Uporabljajte Fellerjevo pravo Elza obrazno, kožo obvarjajočo pomado! Občudovani bodete! Zavidani! 1 lonček 9 K, No. III močnejše vrste 12 K. K temu Fellerjeve najfinejše lilijnomlečno milo 16 K.

Hočete imeti lepe, zdrave lase?

Fellerjeva prava Elza Tanochina pomada za rast las doseže bujne lase! Zapreči prhaj, prerano osivenje. Zabrani plešo! 1 lonček 9 K, No. III 12 K. K temu močno terovo milo za umivanje glave 8 K. Šampon 1 K. Mazilo za brke 2 K 50 v, in 3 K.— v.

Mučijo Vas kurje očesa?

Fellerjev pravi turistovski obliž učinkuje brez bolečin, hitro in zanesljivo! Nobenih kurjih oces več! Nobenih žuljev! Nobene trde kože! Mala škadljica 4 K.— v. velika škadljica 6 K.— v.

Želite še kaj?

Fellerjeve Elza umivne pastilje (Kolonska voda) 1 škadlja 7 K.
Fellerjev usipalni prašek proti potenju 1 škadlja 6 K.— Fellerjev mentoln čtnik zoper glavo in zobobol 1 škadljica 4 K.— v.
Fellerjev Elza fluid 6 dvojnatih ali 2 veliki steklenici specialni 36 K.
Najboljši parum z najfinejšim duhom od 8 K naprej. Najfinejši Hega-puder Dr. Klinger, bel, roza in rumen, 1 velika škadlja 12 K.
Močna francovka u steklenicama po 8 K in 22 K. Lilijno mlečno milo 16 K. Katranovo milo 8 K. Hega-puder Dr. Kluger 12 K. Omot in poštnina posebej a najceneje.

EUGEN V. FELLER, ljekarnar Štubica, DONJA ELZA TRG Nr. 264 (Hrvatska)

na debelo in drobno

črnilo
pečatni vosek
barvo za obleke
kremo za čevlje
vsakovrstne krtače
razno galanterijo in drobnarijo
poštne košare, pleteno pohištvo

BALOH & ROSINA
Maribor, Grajski trg 3.

na debelo in drobno

Na prodaj

8 polovnjakov izvrstnega sadjevca (jabolčnice) pri E. RUSCHER, posestnik v Ljutomeru, št. 181.

Kupi se srednjeweliko posestvo

na Spodnjem Štajerskom, do 25 orolov, zidana hiša. Ponudbe na

Josipa Keršovnika

pri g. Zemljič Boračova, pošta Slatina Radinci.

Jajca

sveža kupi v vsaki množini in prosi za ponudbe eksportna trgovina Ed. Suppanz, Pristova, Slovenija.

Garje,

srebečico, kraste, lišaje uniči pri človeku mast proti garjam. Prez vonja in ne maže perila. 1 lonček za eno osebo s poštnino K 12.50 pri lekarni Trnkoci, Ljubljana.